

Kiállításai ár
MAGYAR DOHÁNYUJSÁG-ra

Egész évre . . . 6 frt.
Fél évre . . . 3 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalványai minden
postahivatalnál eszközölhető.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest,
VII., Podmaniczky-utca 1.

MAGYAR

DOHÁNYUJSÁG.

Kiállításai ár

MAGYAR DOHÁNYUJSÁG-ra

Egész évre . . . 6 frt.
Fél évre . . . 3 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalványai minden
postahivatalnál eszközölhető.

KIADÓHIVATAL:
Budapest, VI., Podmaniczky-utca 1. sz.

A dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap

Megjelenik minden hó 1-én és 16-án.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.	Felelős szerkesztő és lapfőigazgató: DARÓCZI VILMOS.	Hirdetések Negyed oldal 10 frt.; kisebb hirdetéseknek 1 minden petit sor 4 kr.
---	--	--

TARTALOM: A magyar dohány, mint gyártási anyag. *Daróczi Vilmostól.* — A dohánymopolium behozatala Ausztriában és Magyarországon. (Folytatás.) *Dr. Takács Sándor* értekezéséből. — Vizsgálatok a dohány ásványi alkotórészeinek változásairól, különböző trágyázásnál. (Befejező közlemény.) *Kovács Imrétől.* — A dohány állománya. *Daróczi Vilmostól.* — A dohány állománya. *Merza Mártontól.* — Az orosz dohányjövődék eredménye 1893. évtől 1897. évig. *Dr. R.* — A kerti levelek belső kezelése. *Daróczi Vilmostól.* — Dohánytermesztés minőségi javulása (Folytatás.) — Levelezés: I. Barcsról — *Banovszky Gyulától.* — II. Kis-országról — *Ambrus Józseftől.* — Irodalom. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

A magyar dohány, mint gyártási anyag.

Hazai dohánytermelésünkre, hosszú időn át, valóságos átok-súly gyanánt nehezült az a téves vélekedés, hogy a magyar dohány csupán vágni való anyagul — pipadohánynak — használható, de gyártási célokra csakis a legalsóbb rendű, legolcsóbb szivarokhoz alkalmazható.

Én azonban már két évtizeddel ezelőtt, mikor még a Dohányujság megalakításának eszméje csak halvány reménységként derengt előttem, s a mikor még egyik dohánykivitelési cég képviselőjében működtem és évenként az ország minden vidékét beutazva, ezer meg ezer bál dohánnyt vettem át, már akkor azon meggyőződésben voltam, hogy a magyar dohányok közt igen sok van olyan, amely jóság, íz, zamat, rugékonyság, szívósság és éghetőség tekintetében vetekedik akárhányn elhírelt külföldi dohánnyal, — de persze csak itt-ott, egyes jobb vidékeken és jobb termelőknél, szóval a sok rossz közt elszórtan, elvegyülve — mint az arany az ércszalakban

— voltak találhatók ily jobb minőségű, gyártási célokra is alkalmas dohányok, de már akkor erős hitem volt, amelynek aztán később lapomban is számtalanszor kifejezést adtam, hogy ha termelőink az okszerűség terén előhaladnak, végre mi is el fogjuk érni — mert kell, hogy elérjük — azt az időt, amidőn a magyar dohánnyt nem csupán pipadohánynak, de szivarok és szivarkák gyártására is felhasználhatjuk.

De a balvélekedés csak tartotta tovább is magát, s rajtam kívül még csupán Kazay Rezső ur, lapunk régi érdemes munkatársa, jelenleg a kolozsvári dohánygyár igazgatója, adott kifejezést abbéli véleményének, hogy kellő kezeléssel mellett a magyar dohánnyan is meg van az a tulajdonság, amely gyártási célokra alkalmassá teszi; — a nagy többség azonban az ellenkező nézetet vallotta, s tudom, akárhányan voltak, akik talán ki is nevettek az én makacs kitartásomat, a melylyel nem szüntem meg a magyar dohány jövőjét és nagyrahitottságát fennen hirdetni, — amint ennek nemcsak lapomban, de a németországi tanulmányutam után az akkori pénzügyminiszter urnak átadott memorandumomban, s legutóbb a millenniumi kiállítás alkalmából a magyar dohányügy állásáról irt jelentésemben is részletesen megindokolva kifejezést adtam.

Végzetlen örömmre szolgált tehát, amidőn — a termelés és kezelés terén való tagadhatatlan nagy előhaladásnak bekövetkeztével — végre lassankint a hazai dohánnyaink használhatóságáról való régebbi elfogult véleményyt is megvál-

tozni láttam, — s valóban egy szebb jövő hajnalhasadása gyanánt üdvözöltem a dohányjövődéki igazgatóságunk azon intézkedését, a melylyel a folyó év július 1-én forgalomba hozott gyártmányokkal megvalósította azt az eszmét, hogy jövőben a magyar dohányok is nemcsak mint pipadohányok, hanem megfelelő alakban egyéb gyártási célokra is alkalmaztassanak.

A próba fényesen bevált; — s az a rendkívüli lelkesedés, amelylyel a fogyasztó közönség, a különböző kitűnő finom magyar pipadohányokat, új fajta cigarettákat, de legfőképpen a két krajcáros „Hunniá” szivarkákat fogadta, s ez utóbbiaknak az a nem remélt óriási kereslete, amelynek a gyárak máig sem tudnak elegendő mérvben megfelelni — azt bizonyítja, hogy a fogyasztó közönség izlését a dohányjövődék ezuttal is a legszerencsésebben eltalálta, de egyszersmind kétségtelenül beigazolta azt is, hogy csak akarnunk kell, s módunkban van hazai dohánytermelésünknek hatalmas lendületet adni és a dohányzó közönséget lassanként a magyar dohány gyártmányok élvezetére rászoktatni.

A hivatalos kimutatás szerint: július hóban 955,000 darab Hunniá szivarka fogyott el, — de minden nagytíz nélkül állíthatjuk, hogy elkelt volna talán tízszer annyi is, ha készletben lett volna, — mert hiszen a közönség a dohánytőzsdéket valóságos megostromolta és minden d. h. nyos csak Hunniát keresett, s boldog volt aki néhány csomagot kaphatott és szinte ingerültek voltak az emberek, ha tíz-husz tra-

„MARTELLIN“ a legjobb dohány-műtrágya „MARTELLIN“.

Németországban és Németalföld gyarmataiban valóságos forradalmat idézett elő **Hammerschlag J.** strassburgi dohánygyári igazgató találmánya: az úgynevezett „MARTELLIN“, mely mint kovásvas-káli összetétel, minden mellékhatás nélkül, a dohány érettségére és nemes jellegére a legjobb hatással van, s az éghetőséget 40 százalékkal javítja, — tehát a dohányanyag jó minőségének és értékének emelésére minden eddig ismert trágyaszernél hatásosabb.

Thomas-salak kizárólagos eladás Magyarországon. — Valódi stájer tégelyaczel kaszák.

Minden megkeresésre részletes felvilágosítással szolgál: **KALMÁR VILMOS**, a Martellingyárak magyarországi vezérképviselője.

==== Budapest, VII., Erzsébet-körút 34. szám. ====

fikban kérdezősködve, mindenütt azt nyerték válaszul, hogy Hunnia nincs, az utolsó darabig elfogyott.

Ezt az eredményt lehetetlen kicsinyelni. Mert ugyan ki hitte volna azt még csak félévvel ezelőtt is, hogy legyen egy olyan magyar dohánygyártmány, amely a mágánknak és a mesterlegénynek egyaránt kielégítse az ízlését, — s darabonként két krajczárért olyan magyar szivarkát kaphatunk, amelyet bárki is élvezettel elszíhat, és a középosztály — mely a fogyasztók legnagyobb kontingensét képezi — az új gyártmányban megtalálja az ízlésének megfelelő jó és olcsó élvezeti cikket.

A hivatalos jelentések azt is mondják, hogy az idén júliusban 25 százalékkal kevesebb fogyott el a Havanna szivarokból, s az én hazafias optimizmusom azt diktálja, hogy a Havanna szivarok fogyasztásának csökkenését részben a kitűnő Hunnia szivarkák idezték elő, mert hiszen nagyon természetes, hogy senki sem fogyaszt kétszer annyi mennyiséget, mint a mennyihez hozzászokott. s ha a rendes napi dohányzást élvezetét Hunniával kielégíti, akkor nem fog vágyakozni más egyéb után, s amíg a Hunniát szívja, addig nem szíhat egyidejűleg más fajtát is.

Az a két krajczáros kis szivarka valószínűleg demokratizálta a dohányzást és a mellett felkeltette a hazafias érzést is a fogyasztókban, mert lehetetlen az, hogy egy jó magyar érzelmű embert örömmel ne töltse el az a tudat, hogy ime, a *magunk termésként* fogyasztjuk, s szívesen lemondunk kedvéért a megszokott drága idegenről.

S már most mi a tanulság mindezekből? Először is az — ami reánk nézve a legfőbb és legértékesebb — hogy ime, dokumentálva van a magyar dohánynak különböző gyártási célokra való kitűnő alkalmazhatósága, és így remélünk lehet, hogy a magyar dohányoknak — lassanként, fokozatosan, jól megválogatva, s a kellően eltalált formákban való gyártása és forgalomba hozatala által sikerülni fog a rendkívül nagymérvű külföldi behozatalt lejjebb szállítani, — mert nemzetgazdasági szempontból csakugyan fölülte a vizsázás és káros dolog az, hogy például a dohányjüvedék jövő évi költségvetésében a belföldi dohányok beváltására éppen annyi van előirányozva, mint a külföldi behozatalra (8—8 millió frt); — a második tanulság az — amit talán fölösleges is külön felemlíteni — hogy most már igyekezzék a dohányjüvedék oda-hatni és erőlyesen intézkedni, hogy a közönség által oly rendkívül megkedvelt Hunniából mindig a kellő mennyiség legyen készletben, s az úgy legyen gyártva, hogy annak megállapított jőhírve soha ne csökkenjen, csorbát ne szenvedjen, nehogy közkedveltségét és népszerűségét bármi okból is elveszítse, mert ez esetben nem csupán ezen egy fajtnak, de magának a magyar dohánynak a kelendőse is veszélyeztetnék; — végül a harmadik tanulság a termelőknek kínálkozik, hogy lássák be azt a — lapunkban annyiszor hirtetett — igazságot, mely szerint a jőminőségre való folytonos igyekezet s minden tekintetben rigorozus, k-tűnő kezelés mellett, igenis a

magyar dohány nagy jövőre van hivatva; és ha minden termelő át lesz hatva attól a tudattól, hogy nemcsak a saját zsebére termel, de munkája a nemzeti közvagyonosodásnak is egy-egy lánc szeme: akkor a magyar dohánytermelés és gyártás eddig nem is remélt virágzásra és kiterjedésre fog emelkedni.

Daróczi Vilmos.

A dohánymonopólium behozatala Ausztriában és Magyarországon.

— Dr. Tékács Sándor értekezéséből. —

IV.

Utolsó kísérletek a dohánymonopólium behozatalára.

(Folytatás.)

Az 1732. október 25-én Nagy-Károlyban kötött egyezség szerinti Károlyi kötelezte magát, hogy a Dominici-féle 1731. i. dohány-appaldó jogot megszerzi, a kieszközlendő kir. privilégiumba a nevezettek, mint társait bevételi, a türelmi adótól őket fölmenteti, s számukra szabad kereskedési engedélyt szerez. A megalakulandó kereskedelmi társulat feje Károlyi Sándor, vagy fia lesz. A befolyó jövedelem negyedrésze a kiadások leszámítása után Károlyit illeti. E kiadások közé számítottatik az a 10,000 forint, melyet az érdekeltek már letettek, s az a 10,000 is, melyet még ezután kell letenniük. Ha azonban — amint megegyeztek — még egy társat vesznek föl a szövetségbe, akkor Károlyit a jövedelemnek csak egy ötöde illetheti. Minden ügyet közös megegyezéssel, esetleg szavazás útján intéznek el. Az érdekeltek minden tehetőségüket a társulat ügyeinek fogják szentelni. A tervezett gyárakat, malmokat, raktárakat és kölyüket Károlyi birtokain fogják építeni. A szerződés egyelőre 10 évre szól¹⁾

Az egyezség megkötésével egyidejűleg kiszámítottak azt is, mennyi hasznot várhatnak éventint a dohánykereskedésből.²⁾ Évenként átlag 100 ezer mázsa dohány vásárlása 60,000 forintba kerülne; a gyártás költségei 100,000, a szállítás 150,000, 6 felsege része 124,000 frtra rugna. Vagyis összes kiadásul 1.024,000 frtot vettek fel. Az eladásból befolya 20,000 mázsa közönséges leveles dohány után 280,000 frt. 25,000 mázsa burnót után 700,000 frt, 4000 mázsa „rapé“ után 200,000 frt. 5000 mázsa spanyol dohány után (a 150 frt) 750,000 frt, 40,000 mázsa Olaszországfelé szállítandó nyers dohány után 480,000 frt, a hainburgi gyárnak szállítandó 6000 mázsa nyers dohány után 72,000 frt. Az összes bevétel tehát a számítások szerint 2.482,000 frtra rugott volna. Levonván ebből az 1.024,000 frt alaptőke 6%-os kamatját és a kiadásokat, tiszta haszonnak 1.396,660 frt maradna. Ebből, mint negyedrészt Károlyira és társaira egyenkint 349,140 frt 20 kr. esnék.³⁾

¹⁾ Károlyi levéltár: több eredeti példányban.

²⁾ U. ott: „Computus quidam tabaca reluenda et fabricanda quolibet anno cum salariis pro officialibus exsolvendis in variis qualitatibus constaret“.

³⁾ Kidolgozták a gyárakat és raktárakat terveit is. Az egész adminisztráció élén egy felügyelő állott volna 2000 frt. fizetéssel; alá lett volna ren-

Miután így a kellő számításokat megtették, Károlyi a maga és társai nevében be is nyújtotta kérvényét a helytartó tanácsához, a dohánykereskedés bérletért. Ajánlatában elmondja, hogy Dominici nem alkalmas a magyar dohánykereskedés vezetésére; mert sem az országot, sem a hatóságokkal való érintkezés módját nem ismeri; érdekársait meg már előre kizárta a szerződésből. Ezért ő és fia, Károlyi Ferencz gróf, valamint társaik magukra válladják a Dominici-vel kötött szerződést, s elfogadják a legfelsőbb elhatározásban kikötött föltételeket is. Viszont azonban ők is kívánják, hogy zsidó érdekársaik a türelmi adó alól fölmentessenek, a dohányt az egész országban szabadon vásárolhassák, s nevük a privilégiumba bevessenek. Azonkívül a régi szerződés eme kifejezését: „Magyarország összes dohányát“ stb. ki kell egészíteni akképp, hogy a temesi bán-sági és szerémségi dohánykereskedés is beleértendő legyen. A hainburgi dohánygyárral pedig előre meg kellene egyezni, menhyi s milyen minőségű magyar dohányra volna szüksége.⁴⁾

A helytartótanács szívesen fogadta Károlyi ajánlatát, s a tárgyalásokról jegyzőkönyvet vetek föl⁵⁾ Ebből kitűnik, hogy Károlyi ellenezte az osztrák dohánybérletnek Magyarországon élvezett kiváltságait, illetve azoknak további fenntartását, 6 felsege és a császári kamara pedig minden áron ragaszkodtak azokhoz. A helytartótanács viszont hallani sem akart arról, hogy a privilégiumba a zsidó kereskedők neveit is bevegyék; legfőlebb azt engedte volna meg, hogy Károlyi neve mellé ez a szó: „compagnie“ is kitéssék.⁶⁾

Ezen ellentétek miatt az ügy annyira összebonyolult, hogy a kiegyenlítést, illetve a szerződés megkötését egyhamar várni nem lehetett.

A császári udvari kamara és kancellária egyik átiratot a másik után váltják ez ügyben, s bár 6 felsege 1733. tavaszán jóakarattal ajánlotta Károlyi kérvényét, akadékoskodásukkal huzták halasztották az ügyet.⁷⁾ 1733. június 17-én az udvari kamara egyik átiratában még mindig azt fejtegeti, hogy Károlyi az osztrák appaldótort ki akarja zárni a magyar dohány vásárlásából, s ezzel a magas kincstárnak jelentékeny kárt akar okozni.⁸⁾ Károlyi erre kije-

delve 27 különféle hivatalnok, ugymint titkárok ügyészek, irnokok, tisztek, regisztrátorok stb. A pozsonyi gyárban és raktárban 72 ember — köztük 20 asszony — lett volna alkalmazva. Az első gyáros (fabricator primarius) 3000 frt fizetést, a többi kevesebbet kapott volna. A károlyi gyárban és raktárban szintén 72 ember kapott volna alkalmazást. (Specificatio personalis, quomodo pro societatem administrationem officiales necessarii uti et in fabricis et depositories salarii debent.) Károlyi levéltárban.

⁴⁾ Károlyi levéltár.

⁵⁾ U. ott.

⁶⁾ Kancell. ltár. Elnöki iratok 1812. évi 211. sz. A Károlyi ltárban megvan Károlyinak a bizottság jegyzőkönyvére adott válasza, Erdemes megemlítenünk, hogy a bizottság nem tartotta elegendő biztosítéknak. Károlyi roppant birtokait, hanem azt kívánta, hogy ezeken kívül még 15 ezer forintot tegyen le óvadéknak.

⁷⁾ U. ott.

⁸⁾ U. ott.

lenté, hogy hajlandó a bevásárlást megengedni, ha az osztrák appaldátor előzőleg mindig bejelenti, hol és mennyi magyar dohányt akar vásárolni. Ha pedig első kézből nem kapna elegendőt, kötele legyen a magyar bérlők raktáraiból vásárolni.⁹⁾ Az udvari kamara erre 1733. júl. 20-án kelt leiratában azt kívánta, hogy az osztrák appaldátor a magyar raktárakban váltogathassa a leveleket. Szükséges ez — ugymond — mert Károlyi társulatában zsidók vannak, a kik a rossz leveleket becsempészik a jók közé s így az osztrák gyáraknak kárt okoznak.¹⁰⁾

(Folyt. köv.)

Vizsgálatok, a dohány ásványi alkotórészeinek változásairól, különböző trágyázásnál.

Kovács Imrétől.

(Befejező közlemény)

A kénsavas káli és Thomas-salak együttes alkalmazása mind a három esetben természetből idézett elő, de a dohány minőségére hátrányos hatása volt. Ez a hátrányos hatás különösen szembetűnik akkor, ha nemcsak a trágyázatlanul maradt dohánynyal szemben figyeljük meg, hanem tekintetbe vesszük azt is, hogy az egyedül alkalmazott Thomas-salak és kénsavas káli hatása milyen módon befolyásoltatik kénsavas káli, illetőleg Thomas-salak hozzáadása által.

Ha a kénsavas kálival trágyázott dohányt a kénsavas káli + Thomas-salakkal trágyázottal hasonlítjuk össze, azt látjuk, hogy az éghetőség egy esetben változatlan maradt, két esetben jelentékenyen csökkent, a hamu alkalitása pedig mindhárom esetben tetemesen csökkent.

A Thomas-salakkal trágyázott dohány és a Thomas-salak + kénsavas kálival trágyázottak összehasonlításából az tűnik ki, hogy a kénsavas káli hozzáadása a Thomas-salakkhoz, az éghetőséget két esetben körülbelül változatlanul hagyta, egy esetben pedig csökkentette; a hamu alkalitását egy esetben emelte, két esetben pedig jelentékenyen csökkentette.

A Thomas-salak egymagában alkalmazva, a dohányhamu alkalitását mind a három esetben emelte, az éghetőséget pedig vagy javította, vagy változatlanul hagyta: épp így az egymagában alkalmazott kénsavas káli mind a három esetben úgy a hamu alkalitását, mint a dohány éghetőségét jelentékenyen emelte.

Figyelemreméltó jelenség tehát az, hogy ugyanott, ugyanazon körülmények között, hol a Thomas-salak és a kénsavas káli külön-külön alkalmazva a dohány éghetőségét javította és hamujának alkalitását emelte, e két műtrágya együttes alkalmazása a dohánynak e tulajdonságait hátrányosan befolyásolta, vagyis ugyanazon körülmények között, mikor a külön-külön alkalmazott Thomas-salak és kénsavas káli az éghetőségre hátrányos ásványi alkotórészek felvételét nem okozta, együttesen

alkalmazva ilyeneknek felvételét mozdította elő.

Kérdés most már az, milyen ásványi alkotórészek felvételével állanak az itt felsorolt hátrányos változások összefüggésben?

A Thomas-salak és a kénsavas káli együttes alkalmazása a trágyázatlanul maradt dohánynyal szemben a káli felvételében ugyan mind a három esetben emelkedést idézett elő, de egyidejűleg nagy mértékben gyarapodott a kénsav mennyisége is.

A kénsavas kálival trágyázott dohány összetételében beálló azon különbségeket véve figyelembe, melyek a Thomas-salak hozzáadása folytán a dohány ásványi alkotórészeiben mutatkoznak, azt látjuk, hogy a Thomas-salak hozzáadása a kénsavas kálival a káli felvételre gyakorolt előnyös hatását lényegesen lerontotta, a mennyiben a káli felvételét csökkentette. A káli felvétel csökkenésével mind a három esetben jelentékeny kénsavgyarapodás jár, s ennek megfelelően az alkalitás is kisebbedik.

A Thomas-salakkal trágyázott dohány és a Thomas-salak + kénsavas kálival trágyázott dohány összehasonlításából az tűnik ki, hogy a Thomas-salakkal egyidejűleg alkalmazott kénsavas káli csak egy esetben hatott előnyösen, mert habár a felvett kénsav többlete itt is nagy — az egyidejűleg jelentékenyen gyarapodó káli mennyiség az alkalitásra gyakorolt káros hatásait egyensúlyozza.

Azt tapasztaljuk tehát, hogy azt az előnyös hatást, melyet az ásványi alkotórészek felvételét illetőleg a külön-külön alkalmazott Thomas-salak és kénsavas kálival mind a három kísérletnél láttunk, e trágyák együttes felhasználásánál főleg az akadályozta meg, hogy az együttes alkalmazás kénsavas sók felvételét nagy mértékben előmozdította.

Az elemzési adatokból levonható következtetéseket ebben lehet össze foglalni:

1. Ugy a kénsavas káli, mint a Thomas-salak-trágyázás, a dohány ásványi alkotórészeinek mennyiségét és arányát lényegesen megváltoztatta. Bekövetkezett ez a változás akkor is, ha az említett trágyák hatása számbavehető természetből előidézésében nem nyilvánult.

2. A dohány éghetőségére előnyösnek tartott káli felvételét nemcsak a kénsavas káli mozdította elő, hanem a Thomas-salak trágyázás e tekintetben szinten előnyösen hatott.

3. A külön-külön alkalmazott kénsavas káli és Thomas-salak hatása folytán felvett káli többlet minden valószínűség szerint mint szerves savak sója rakódott le; erre vall a hamualkalitásnak növekedése az említett trágyázások folytán.

4. A Thomas-salak a dohány éghetőségére károsnak tartott ásványi anyagok felvételét nemcsak hogy elő nem segítette, hanem olyan ásványi alkotórészek gyarapodását idézte elő, melyeknek hatását az éghetőségre előnyösnek tartjuk.

5. A Thomas-salak és kénsavas kálival egyidejű alkalmazásánál, ezen trágyáknak külön-külön felhasználás alkalmával az ásványi alkotórészek felvételére gyakorolt előnyös hatása a legtöbb esetben nem érvé-

nyesült. Az együttes alkalmazás hátrányos hatása kénsavas sók nagyobb mérvű felvételével hozható összefüggésbe.

Mint már szó volt róla, a dohányhamu-elemzések egyik céljául tekintették azt is, hogy azok segítségével meg lehessen állapítani, hogy mely ásványi alkotórészekről függ a dohány jó vagy rossz égése, melyeknek mennyiségéből vagy pedig egymáshoz arányából lehet tehát az éghetőség minőségét megítélni. A vizsgálatok eredményeiből azt lehetett következtetni, hogy a hamuban lévő szén-savas káli mennyisége és az éghetőség minősége egyenes arányban állanak egymással; ennek alapján a dohányhamu alkalitását az éghetőség mértékével kell tekintenünk.

A megvizsgált dohányok hamujának alkalitását a megfelelő éghetőséggel, nagyság szerint csoportosítva, következőképpen találjuk:

Trágyázás	Alkalitás (K ₂ O)	Éghetőség mp.
Thomas-salak	5741	48
Kénsavas káli	4704	55
Kénsavas káli	4855	55
Trágyázatlan	4159	50
Kénsavas káli	3811	36
Kénsavas káli + Thomas-salak	3428	38
Kénsavas káli + Thomas-salak	3337	39
Thomas-salak	3854	20
Thomas-salak	2880	28
Trágyázatlan	2106	21
Kénsavas káli + Thomas-salak	2076	22
Trágyázatlan	2004	13

Összefüggést az alkalitás és éghetőség között tehát annyiban itt is találunk, hogy nagyobb alkalitásnak általában nagyobb éghetőség felel meg, de viszont az is kitetszik ezen adatokból, hogy az alkalitás nem lehet értékmérője az éghetőségnek.

A dohány összeállítása.

A termelőknek meg kell barátkozni azzal a gondolattal, s oda kell képezniök magukat, hogy a dohánynak a simítás közben való összeválogatása ne csak a régi mód szerint történjék, úgy, hogy a levelek nagyság, épség és szakadozottság szerint legyenek összeállítva, hanem ez a válogatás már magasabb célszerűséggel jelleget bírjon, s a levelek anyaga és értéke is tekintetbe vételessék.

A dohánybevéltési szabályrendeletek ugyan még nincsenek és nem is lehetnek ilyen értelemben megállapítva, de különben is a gazdának a feladata, hogy terményét a lehető legmagasabb értékre emelje s a vevő aztán ehhez mérten adja meg annak a méltányos árát. A dohány is csak olyan, mint más gazdasági termelvény. Ha szép, nehéz, tiszta búzát állítunk elő: mindenestre nagyobb áron adhatjuk el, mint ha olmi öszeszugorodott, üszögös, vadóc, konkolyos keverékkel elérteketlenitjük. Épp úgy, ha okserűen kezelt, helyesen összeállított dohányt adunk be: kétségtelen, hogy az átvételnél a szorgalom, szakértelem és az anyag értéke teljes jóakarattal méltányoltatik és érdeme szerint honoráltatik.

Hogy miként legyen a dohány összeállítva, úgy, hogy az összeállítást az anyag értékét emelje: azt én már igen gyakran elmondottam, de azért részben szívesen ismétlem, ez alkalommal is, — mert ezt a munkát a termelőknek el kell sajátítani, s én azt hiszem, hogy a dohányjövődék örömmel fogadja, ha a dohány értéke-

⁹⁾ Károlyi levélt. Károlyi válasza eredetiben.

¹⁰⁾ Kancz. Itár. Előírói iratok 1812. évi 241. sz.

lesz és ha gyártási céljainak megfelel: bizonyára tudni fogja, hogy azt érdeme szerint méltányolja.

Ez a munka pedig nem nehéz és ha a gazda komolyan akarja: akkor a kertésze bizonyára végre is fogja hajtani a kívánságát, s tudni fogja, hogy miként járjon el; mert a mi magyar munkásaink minden dolgot könnyen megtanulnak és ügyesen elvégeznek, tehát bizonyára ezt is hamar elsajátítják, annyal is inkább, mert az egész mesterség csak abból áll: *egy-egy csomóba csakis egyenlő leveleket kell kötni.*

Egyenlő levelek alatt azt értem, hogy az az egy csomó dohány ne csak a levelek alakjára, nagyságára legyen egyenlő, de színre, tapintatra és minőségre nézve is.

A gyakorlott, jó kertész nagyon meg tudja ítélni a dohány minőségét. Tudja azt, hogy melyik levél ég, melyik levél való a szivargyártásra és melyik való vágó anyagnak. S még ha nem tudná is: hamar tájékozhatja magát, ha az intelligens gazda szép szerével némi utbaigazítást ad neki, oly irányban, amint erről az illető dohánybevéltőhivatal részéről felvilágosítást nyert.

Próbálja meg ezt egy olyan vidéki dohánytermelő, ahol szivargyártásra alkalmas dohány is terem és akinek a dohányja pajtában száradt. — válogassa ki azokat a leveleket, amelyek egyenlő nagyságuk mellett selymes-bárszony tapintatúak, egyenlő színűek és már akkor is jó égésűek és ugyanily formán tovább, az előbbieknél durvább egész leveleket, s folytassa ezt a szakadozott leveleknél is. — szóval egy-egy csomóban legyen teljesen egyenlő anyag, mert csak úgy szolgálhat a dohány a maga valóságos hivatására, nevezetesen a gyártásra és a kivitelre.

Az összekevert dohány sokkal többet veszít a valódi értékeiből, mint bármely más gazdasági termék. Mert például a buza, ha más gabonaneművel össze van keverve: csak annyival ér kevesebbet, mint amennyire annak a munkája kerül, hogy trieurrel kitisztítsák, hozzátéve a másnemű gabonának a buzához való árkülönbséget, ami ugyan mindössze se sok. De a dohánynál ám ez nem úgy van, mert ha egy csomóban különböző célokra szolgáló levelek vannak összevegyítve: ezeket nem lehet kiszedni s így a csomó árát, a benne levő legkevesebb értékű levelek árához kell szabni, sőt kereskedelmi szempontból még ezt sem éri meg, mert semmiféle gyáros sem tudja, hogy az ilyen kevert csomót miként használja fel. S éppen ez a kevertség a mi dohányainknak egyáltalán a legnagyobb hibája.

A nagy világkereskedelemben a dohánygyártás bizonyos különleges cikkek gyártására szorítkozik. Az egyik gyár csupán szivart, a másik csupán cigarettát a harmadik csak pipadohányt, a negyedik bagót állít elő, s — az állami gyárakat kivéve — vajmi ritkán fordul elő, hogy egy magángyári cég mindenféle gyártmányt egyaránt készítene.

Már most mitévő legyen az a kizárólag szivar, vagy cigarettára, vagy pipadohánygyáros, azzal az összekevert dohánynyal, ha ő, egy 20—25 levelelő álló minden

egy csomóban legalább 10 féle gyártási jellegű különböző leveleket talál? melyik célra és miképpen használja, ha csak minden csomót fel nem bont és külön nem válogat, ami nagy munkával és óriási kárral jár s azután mit tegyen az olyan levelekkel, amelyek az ő gyára üzemének egyáltalán meg nem felelnek?

Nem hiszem, hogy túloznék, ha azt mondom, hogy ha mi az eddigi hibás csomózási rendszerünket megváltoztatjuk és dohányunkat teljesen egyenlő anyag szerint fogjuk összeállítani: ez által tiszta jövedelmünk a dohánytermelésnél 20—25%-kal — sőt még talán többel is — meg fog szaporodni.

Közgazdasági szempontból pedig ez által kiszámíthatatlan előnyt teremtünk: mert dohánykivitelünk ilyenformán néhány év alatt óriási nagy mennyiségre fogna felemelkedni.

Daróczi Vilmos.

A dohány éghetősége.

A jól égő dohány és a rosszul égő dohány ára között igen nagy a különbség: a jól égő dohányért a beváltó hivatal 30—35 forintot, a rosszul égő dohányért pedig 14—19 frtot, fizet métermázsanként, tehát körülbelül 10—15 frt a különbség.

A rosszul égő dohány termelése ugyanannyi költséggel és fáradsággal jár, mint a jól égőé: tehát azon kell lenni, hogy jól dohány termeltessek.

A rosszul égés főoka a dohány klór-, illetve konyhasó (chlórnatrum) tartalmában keresendő s miután egy ember évenként 10 kg. konyhasót fogyaszt és választ ki ürülékében, az őrnyékszéktrágya alkalmazását oly helyeken, hol a dohány rosszul égésre hajlandó, károsnak tartom. A ganajlé is sok konyhasót tartalmaz s e helyett azt ajánlhatom hogy 100 liter ganajlére $\frac{3}{4}$ kg. kálímagnézia és $\frac{1}{2}$ kg. szuperfoszfátot vegyítsenek és ezen oldattal öntözzék a palántákat.

Schloesing vizsgálatai szerint: a dohány égését a káli tartalom fokozza a növények káli tartalma azonban bizonyos időpontig szaporodván, egyszerre csökkenni kezd; e tekintetben a törés idejének gondos megválasztása által fokozhatjuk annak éghetőségét, illetve meggátolhatjuk azt, hogy éghetősége csökkenjen.

Blot, francia vegyész vizsgálatai szerint: a dohány alsó levelei a kiültetés utáni 53 nap, a középső levelek 70 nap, a felső levelek 74 napra tartalmazták a legtöbb káliumot; ettől kezdve a káli tartalom csökken és 100 napra annyi, mint a kiültetés-kor volt:

A kiültetéskor . . .	2.3%
a 70. nap . . .	3.7 "
a 100. nap . . .	2.6 "

Egyidejűleg kitűnt, hogy a nikotintartalom folyton szaporodik, úgy de a dohány ha 3° nikotinnal többet tartalmaz, erőssége miatt nem élvezhető többé, mely okból minthogy e maximális nikotintartalom a kiültetés után 70—80 nap között le lehet, a dohány letörésével nem szabad késedelmezni.

A dohány káli tartalma kénsavas kálímagnéziával, mely csak kevés klórt tartalmaz, fokozható. Igen jónak bizonyult 100 q. tőzégföldet $1\frac{1}{4}$ q. fahamuval keverve trágyául használni.

A dohánytermelő tehát leghelyesebben cselekszik, ha a Blot vizsgálatai értelmében az alja dohányt az 53. nap a java dohányt a 70. " a hegyleveleket a 75. " szedeti a kiültetés után.

Csakhogy az ily dolgot bajos a napjára meghatározni; mert a fenti eljárás nem mindig szokott beválni.

Ha a dohányt egyszerre szedjük, nagy kárt vallunk, mert a középső levelek érésekor az alja dohány már túlérett, a hegylevelek pedig még éretlenek, ott a hol a dohányszedésre nagyobb gond fordított, azon gazdának a dohányja mindig magasabb árakat ér el és így a szedés körül tett fáradság busasan meg lesz fizetve.

Igen fontos továbbá a dohánylevelek bordáinak a felhasítása. Nessler vizsgálatai szerint: míg a kétfelé hasított bordákban a száritás 40. napján csak 27% nedveség volt, a vékony tüvel átúrt bordákban még 82% nedveség találtatott. A levél jobb színt kap, szivósabb lesz és kevésbé van a penészedésnek kitéve, ha bordája széthasítatik.

Fontos továbbá a dohánytermelésre az, hogy a talaj nyirkossága megtartassék, mert szárazföldön lehetetlen jó dohányt termeszteni. Az ez irányban tett megfigyelések azt mutatták, hogy a szorgalmasan kapált talajból jóval kevesebb viz párolog el, mint abból melynek felülete nincsen jól meglazítva. A rosszul lazított földből három nap leforgása alatt 1-katasztrális hold földből 236 q. viz párologott el, addig a jól lazított földből 80 q. viz párologott el.

Gondot kell továbbá fordítani a magvak való növények megválasztására. A magvakat viz segítségével osztályozni kell; a nehezebbeket használjuk, a könnyebb magvakat el kell égetni. A jó években nyert magvakat igen meg kell becsülni, annál inkább, mert a dohánymag, ha gondját viselik, 8 évig is megtartja csiraképességét.

(„Köztelek“.)

Merza Márton.

Az olasz dohányjüvedék eredménye 1893. évtől 1897. évig.

Olaszországban, a lefolyt években, úgy a dohány fogyasztása, mint a jüvedék tiszta jüvedelme is lényegesen megcsappant, — mint ez az alábbi összeállításból kitűnik.

Az eladott dohánymennyiség volt u. i	
1893—94 évben	17.207,570 kg.
1894—95 "	17.200,912 "
1895—96 "	17.193,652 "
1896—97 "	17.093,864 "

A dohányárak eladása s egyéb címekből a jüvedék nyers jüvedelme volt összesen:

1893—94 évben	192.826,000 líra
1894—95 "	190.350,000 "
1895—96 "	189.268,000 "
1896—97 "	188.325,000 "

Míg tehát a bevételek fokozatosan

csökkentek, a jövedék kiadásai az 1894. évtől kezdve szaporodtak, mihez képest a tiszta jövedelem a jelzett időszakban kerek számban 4 millió lírával csökkent; — volt u. i.

	a kiadások összege millió lírában	tiszta jövedelem millió lírában
1893—94 évben	40,750	152,067
1894—95 "	39,536	150,814
1895—96 "	40,088	149,179
1896—97 "	40,349	147,976

Dr. R.

A kerti levelek belső kezelése.

Hogy a kerti levelek, az őket megillető jó hírnevüket megtartsák és azt a helyet, amelyre hivatva vannak, elfoglalják: szükséges, hogy azok a szárítás alatt is különös kiváló gondozásban részesüljenek.

A kerti levelek nagy hajlandósággal bírnak a megromlásra, mert a penész ezeket sokkal hamarabb meglepi, mint más dohányfajokat, ami aztán értéküket nagyon alászállítja, — a szárításnál tehát ezek több gondot és nagyobb figyelmet igényelnek, mint a többi dohányok.

A kerti levelek, ha teljesen megérték és szárítás alá kerültek, minden legkisebb megázástól meg kell védeni, mert ha ezek száradásközben, vagy felszáráz állapotban csak egyszer is megázna: akkor ilyenekből többé jó minőségre nem számíthatunk.

Vannak, akik a kerti leveleknek a szabadban való szárítását nem ellenzik, sőt olyanok is vannak akik a kerti dohányok épen a szabadban való szárítását javallják, azt hozván fel indokul, hogy a kertidohány a napon kapja meg az ő sajátos színetét. Én azonban ezt kerekem tagadom. Mert arra, hogy a teljesen megérett és rendesen kezelt kerti levelek a kellő szint megkapják, egyáltalán nem szükséges, hogy ez a szinesedés a napfény által jöjjön létre, — megtörténhet ez a pajtában is, sőt szobban, villágosabban, egyenletesebben, — még pedig azzal a különbséggel, hogy a rendes, szellős pajtában száradt kerti levél több tartalommal bír s hajlékonyabb és illatosabb anyagot fog szolgáltatni, mint a szabadban száradt, amely a naptól féldalalt perzselve, szel és esőnek kitéve, rongyosabb és mindig törékenyebb lesz.

Én tehát — legjobb meggyőződéseim és saját gyakorlati tapasztalatom alapján — a szabadban való szárítást semmiféle dohánynál s így a kerti leveleknél sem ajánlom, sőt nagyon kívánatosnak tartanám, ha a pajtában való szárítás a kerti leveleknél is országoszeret gyakorlatba vétetné.

A kerti leveleket nem szabad simitás alá vonni mindaddig, amíg azok teljesen be nem száradtak, — s amidőn a kocány már olyan, hogy inkább eltörhető, mint meghajlítható: csakis akkor kezdhetjük meg a simitást.

Ezek a finom természetű dohányok a nagy nyomást igen megsínylik, s főlegesen nedvet nem bírnak elviselni; a simitás alkalmával tehát óvni kell attól, hogy semminemű nedveséggel érintkezésbe ne jöjjön, — simitás előtt a zsinégeket a vizes

földre tenni, vagy más ilyenféle mesterséges uton való megpuhítására kitenni nem szabad.

A nyirkosan összesimitott kerti dohány, ha addig meg nem penészedik, amíg a beváltóhivatalba kerül, de ott rövid idő alatt bizonyára utól fogja érni az a sors, hogy megpenészedjék.

A kerti dohány a fermentálásnál nem bír el olyan magas hőfokot, mint másfajta dohány, de nem is fejlődik ki ezeknél soha olyan hőfok, ha kellően megérve és rendszerben beszáradva vannak, mert nincs bennük a nedvesség olyan arányban, hogy a fermentálásnál oly magas hőfokra emelkedjék, — de ezek nem is rakatnak a beváltóhivatalban olyan vastag és magas asztagokba, mint a többi dohányok; — s csakis az esetben fejlődik ki magas hőfok a kerti dohányok fermentálásánál, ha nincsenek jól megérve és kellően szárítva.

Hogy a kerti dohányok kiszáradása tökéletes legyen: szükséges, ezen finnyás dohányfajnál a záraggatás, illetve hogy a zsinégek a szárítónak kissé összeszorítottassanak, ami a fermentálásnak egyik jelentékeny részét képezi s ez által a dohány puha rugékonyságát inkább megtartja, s ezen eljárás a kívánt szín kiképződésére is jó hatással van. Ezen megpuhulás által a simitás is megkönnyítettik, mert a dohány — ruganyos voltánál fogva — nem lesz olyan zörgős száraz, mint legtöbb esetben lenni szokott, — s ilyen puha ruganyos állapotban a dohány megválogatása is könnyebb és nem képződik belőle olyan sok III. és kihányás osztály, mert akkor nem oly törékeny.

A kerti dohánynak a fő kelléke: a világos, egyenletes szín és finom illat. S az előadott módon való kezelés mellett ezeket biztosan ki fogjuk képezni s egyszersmind kiküszöböljük belőle azt a dohos, penészes szagot, amely hiba éppen ezen dohánynál leggyakrabban fordul elő s ami által a kerti levelek sok esetben majdnem értéktelenné válnak, amint már gyakran volt alkalmam meggyőződni róla, hogy minő nagy az a százalék, amely a kerti dohánylevelekben megpenészedik és összerohadt.

A kerti dohány legszükségesebb és legkeresettebb anyagok egyike, amely ha a követelményeknek megfelel — gazdagon fizet és nagy jövőre van hivatva. Mindent el kell tehát követni, hogy ezt a dohányt eredeti tiszta fajjellegére visszavezessük s megszerezessük neki azt a jó hírnevet, amelylyel ez a dohány régenten bírt.

Daróci Vilmos.

Dohánytermelésünk minőségi javulása.

(Folytatás.)

A szegedi beváltóhivatali körzetben, az 1896. évben beváltott 7244 mtrm. szegedi faj dohánytermés minőségi százalékos aránya a következő volt:

válogatott b) osztály	0.84%
I. osztály	7.—

II. "	19.—
III. "	29.16 "

kihányás és hulladék 44.

az átlagár volt mtrmkint 13 frt 76 kr.

Az 1897. évben beváltott 9084 mtrm.

termésből volt:

válogatott b) osztály	1.5 %
---------------------------------	-------

I. osztály	8.—
----------------------	-----

II. "	37.—
-----------------	------

III. "	22.5 "
------------------	--------

kihányás	30.—
--------------------	------

hulladék	1.—
--------------------	-----

az átlagár volt mtrmkint 14 frt 64 kr.

A félegyházai beváltóhivatali körzetben

1896. évben beváltott 7851 mtrm. szegedi

faj dohánytermésből volt:

válogatott a) osztály	0.01%
---------------------------------	-------

" b) "	0.02 "
------------------	--------

I. osztály	7.—
----------------------	-----

II. "	23.—
-----------------	------

III. "	26.—
------------------	------

kihányás és hulladék	43.97 "
--------------------------------	---------

az átlagár volt mtrmkint 13 frt 01 kr.

Az 1897. évben beváltott 8,668 mtrm.

termésből volt:

válogatott a) osztály	0.01%
---------------------------------	-------

" b) "	0.07 "
------------------	--------

I. osztály	8.31 "
----------------------	--------

II. "	31.53 "
-----------------	---------

III. "	28.45 "
------------------	---------

kihányás	29.13 "
--------------------	---------

hulladék	2.50 "
--------------------	--------

az átlagár volt mtrmkint 14 frt 25 kr.

A nagybecskereki beváltóhivatali körzetben

1896. évben beváltott 3623 mtrm. szegedi

faj dohánytermésből volt:

szivarlevél	0.45%
-----------------------	-------

válogatott a) osztály	4.—
---------------------------------	-----

" b) "	0.55 "
------------------	--------

I. osztály	11.—
----------------------	------

II. "	21.—
-----------------	------

III. "	37.—
------------------	------

kihányás és hulladék	26.—
--------------------------------	------

az átlagár volt mtrmkint 15 frt 05 kr.

Az 1897. évben beváltott 3161 mtrm.

termésből volt:

szivarlevél	0.03%
-----------------------	-------

válogatott a) osztály	2.10 "
---------------------------------	--------

" b) "	—
------------------	---

I. osztály	15.64 "
----------------------	---------

II. "	23.72 "
-----------------	---------

III. "	30.19 "
------------------	---------

kihányás	27.96 "
--------------------	---------

hulladék	0.36 "
--------------------	--------

az átlagár volt mtrmkint 15 frt 09 kr.

A mint a fenti adatokból kitűnik: a

dohánytermés minőségi százaléka, az átlag-

árral együtt, 1897. évben, úgy a szegedi,

mint a félegyházai körzetben jelentékenyen

emelkedett, míg a nagybecskereki körzetben

a minőségi javulás alig számbavehető s az

átlagár emelkedése is csak csekély mérvű volt.

(Vége köv.)

Levelezés.

Barcs, 1898. szept. 23.

Tekintetes Szerkesztő úr!

A beérkezett értesítések szerint: e körületben a dohánylevelek törése, általában szeptember hó 20-ika táján befejeztetett. A dohányok — kevés kivétellel — általában, a tenyésztési idő alatt elég nedvesség és nő-

vesztő melegségben részesülvén, kifogástalan fejlődöttséget értek el, de sajnos, az augusztus hó közepe táján volt néhány napi erősebb szél a levelzet egy részét megtépték, mely körülmény a remélt jó minőséget apasztotta; ezenkívül több helyen a hideg esőktől a dohánylevelek rozsdát is kaptak; általában mintegy 10%-ot rozsdának és 5%-ot rongyoltnak lehet venni.

Mennyiségileg jó termés van; a holdankénti átlag körülbelül 7 mázsára tehető, miért is az ezen kerületben dohánynyal beültetett 884 hold után, mintegy 6200 mázsa termés remélhető.

A levelek száradása igen szépen halad és a kiválóan kedvező szárogató időben, a száradás sok helyen már be is fejeztetett.

A szlavonai községekben még hátrább vannak, mint a gyéren beérkező értesítések jelzik, még a leveltörés most sem fejeztetett be, de a termés ott is jónak mondható.

A simitás és csomózás november és december hó folyamán lesz teljesíthető.

A termelőket a következőkre figyelemzetem, saját érdekében:

Czélyszerű a zsinórokak gyakrabban megnezni s ha a levelek azokon összecusztak, azonnal szét kell azokat rakni, nehogy egymásra tapadva kocsaný rothadtakká váljanak. A dohányleveleknek nem szabad gyorsan beszáradni, miért is száraz időben és nagy melegben a szárító pajták szelelő nyílásait zárva kell tartani. Derült csendes időben a pajtákat folyton szeilőztetni, száraz-szeles, nedves és ködös időben pedig az ajtókat ablakokat és szelelőket csukva kell tartani. Ha a levelek gyorsan száradnak, éjjen át néhány ablakot vagy szelelőt nyitva kell hagyni, hogy a levelek megvonulhassanak, mert a gyors száradás folytan csunya színű és tartalom nélküli anyagot nyerünk. Tartós eső után a pajta ablakait és szelelőit ki kell nyitni, hogy a dohánylevelek a felesleges nedvességet elveszítsék. Ha a dohánylevelek főbordái már teljesen kiszáradtak, hogy a levél részek nagyon ki ne száradjanak, a zsinórokat, össze kell csusztatni s ily állapotban hagyni, míg a csomózás ideje be nem következik.

Ezen ugynevezett záraggatásban a levelek szinesednek, simák és nyulékonyak lesznek, ügyelni kell azonban, nehogy a levelekhez ez idő alatt köd vagy eső hatoljon be, mert akkor törékenynyé válnak.

Tekintetes szerkesztő urnak

kész szolgája:

Banovszky Gyula
kezelő.

Kisoroz. szep. 23.

A dohányérésre és szedésre ez évben igen kedvező idő járt, — a szárítás is jól sikerült, — eső és viharos szelek nem zavarták a szárítókön levő dohányt s így nem is törtetett össze.

A dohány teljesen száradt. De kissé szintelen, mivel még az éji harmatok is elmaradtak.

Hihetőleg ez évben penészes, rohadó dohányunk nem lesz.

A levelek szépek, kifejtettek s eléggé beérettek.

Az átlagos hozam is kielégítő, — kötelekben 250—300, sőt több is holdankint.

A dohány már mind be van a pajtákba verve; csak kevés van még a szárítókön utószáritásra.

A dohánynyal tehát eddig megvolnánk elégedve.

Ambrus József
plébános.

Irodalom.

— „Magyar olajnövények.“ Irta dr. Rodiczky Jenő. — A magyar gazdasági szak tudósok és írók között alig van egy is, a kinek nevével és működésével gyakrabban találkozunk, mint e mű érdemes szerzőjével, aki valóban bámulatra és teljes elismerésre méltó sokoldalú tevékenységet fejt ki úgy a társadalmi, mint az irodalmi téren és igazi hazafias lelkesedéssel buzgólkodik minden irányban, ahol a magyar nemzetgazdaság és a kulturális haladás nemes ügyét szolgálhatja. S minden amihez fog, minden amiről ír: égyaránt jellemzi a kitünő szakembert és a ritka lelkes hazafit, aki szünet nélkül tanít, oktat, buzdít, lelkesít, hogy a magyar minden parányi tért elfoglaljon, minden kínálkozó alkalmat felhasználjon, minden irányban haladjan tökéletesbüljön. — Szivesen konstatáljuk mindent, azon alkalomból, amikor a fenti czim alatt legújabbban megjelent művéről megemlékezünk. Terjedelmére ugyan nem vagy (mindössze 54 oldal) ez a füzet, de abban épp oly alapos tudással, mint amily rövid, világos, könnyen érthető, kiválóan praktikus módon van előadva mindaz, ami a 1. Káposztarepce: a) Őszi repce, b) Tavasz repce. — 2. Réparepce: a) Őszi réparepce b) Tavasz réparepce. — 3. Mak. — 4. Napraforgó. — 5. Gomborka. — 6. Kender. — 7. Len. — 8. Fehér mustár és 9. Riczinus természetével járó összes teendőket és az ezek által elérhető jelentékeny gazdasági előnyöket, az olvasó előtt szinte kézzelfoghatóvá teszi. — A rendkívül hasznos és érdemes kis füzet „Az erdélyi gazdasági egyet. könyvkiadó-vállalatának XXXVII. füzeté“ gyanánt jelent meg. Ára 30 kr. — Megérdemli, hogy minden jóra való gazda megszerezze.

VEGYESEK.

— **Előleptetések.** Kovács Lajos aradi-, Willinger Gyula budapesti-, Reiner Zsigmond barcsi-, Trásy Béla szolnoki-, Mandis János budapest-öbudai-, és Green Jenő kassai dohányjövédéki tisztak a X. fizetési osztály második fokozatába-, Neukam Antal kassai-, Zöldi József szent-gothardi-, Biró Lajos kolozsvári-, Veizer Béla fiumei-, Illing Ottó selmezbányai-, és Gramantik Mihály fiumei dohányjövédéki segédítettek a XI. fizetési osztály első fokozatába-, Vay Mihály hajdú-dorogi-, és Bauszner Walter selmezbányai dohányjövédéki segédítettek XI. fiz. oszt. második fokozatába lettek előleptetve.

— **Athelyezések.** Trásy Béla debreczeni dohányjövédéki tiszt a szolnoki dohánybevaltóhivatalhoz-, Führer Károly debreczeni dohányjövédéki tiszt a kassai-, Leskó Imre kassai dohányjövédéki s.-tiszt a debreczeni dohánygyári igazgatósághoz lettek áthelyezve.

— **Figyelemztetjük a termelőket,** hogy a dohánytőkéket, a levelek letérése után azonnal, de legkésőbb október 15-dikéig ki kell vágni, vagy másként megsemmisíteni, mert aki ezt elmulasztja: az — a törvény értelmében — elveszíti a termelési engedélyt. — A dohánykóróknak téli legeltetésre való meghagyása, a gazdasági viszonyok által indokolt külön folyamodványra megengedhető, oly termelőknak, akinél csempeszet, vagy helytelen kezelés soha nem tapasztaltatott. Az ily engedély iránti kérvényeket 50 kros bélyeggel ellátva, sürgősen be kell adni, ahhoz a dohánybevaltófelügyelőséghez, amelynek kerületében a dohányföld fekszik, és a kérvényhez mellékelni kell még a községi előjáráságtól is egy bizonyítványt, arról, hogy a folyamodonak mekkora juhnyája van. — Ámbár jól tudjuk, hogy a törvénynek ezen rendelkezéseit ismerik és teljesítik is termelőink, de azért czelszerűnek tartjuk, ezeket a dolgokat a maga idejében mindig újlag emlékeztetbe ítélni.

— **A dohány évelősége.** Hogy a dohány évelő növény: ez már alig szorul többé bizonyításra, de azért mégis kívánatos lenne, hogy az évelőségnak általánosan való kivethetősége eszhez képest gyakorlati jelentősége kipróbáltassék. S most van az ideje, hogy erre nézve az érdeklődők figyelmét újból felhívjuk. Kérjük tehát, legelső sorban is a mintatelepek vezetőit, ugyszintén a termelő urakat, hogy — az illetékes dohánybevaltó felügyelőségnek a szabályszerű engedélyt kieszaközölve — méltóztassanak minél számosabban kísérletet tenni, amely akként lenne végzendő, hogy homokos jó talajban, ahol a dohánytőke mélyreható gyökerezettel bír, a dohánytörés után földig le kell vágni a dohánytőkéket, s azt töltőgető ekevel vagy kapával jól beföldelni, úgy hogy ez a betakarás a téli kifagyástól megóvja, megmentse. — A kísérletekből a jövő tavasszal már látni fogjuk, hogy a földdel betakart tőke a szabadban kitele-e és tavaszra kihajt-e? — Ugy szintén a tövében levágott dohánytőkéket, a körülötte lévő földdel együtt óvatosan kiemelve, s nagyobb cserépbe, vagy dézsába téve, ezeket pinchezben kellene kiteleltetni. — Ezek a kísérletek fogják a dohány évelősége kivethetőségét és gyakorlati értékét eldönteni. — A kísérlettevők tehát szives faradozásaikkal az ügynek tesznek szolgálatot.

— **Az a kis dohány ágacska,** amely — miként lapunk mult számában megírtam — egy vízzel telt szüknyakú üvegben oly gyorsan megfakadt s bámulatos sűrű, dús gyökereket hajtott, időközben egy más érdekes változáson is ment át. Ugyanis felső levelei elhervadtak, de benn a vízben az ágnak metszési helyén, három szép kis oldal levele képződött, s ami mindenesetre ritka jelenség: az új növényke lenn a vízben, alul gyökereket, felül leveleket hajt, ami különben csak a mellett bizonyít, hogy mily rendkívül szereti a dohány a nedvességet, amely igazi éltető eleme. Ezt a Leander virág-módjára megfogalmazott kis csoda növényt, amelyet dohányból még eddig tudtommal soha senki sem produkált, bemutattam a dohányjövédéki központi igazgatóságnál is, ahol mindenki nagy

érdeklődéssel és csodálkozással nézegett, — s minthogy ez az évelő dohányról dugványozott töről származó — tehát tulajdonképpen már harmadizbeli — dohányoltás, mint e nemben legelső kísérlet, még növényéletlani szempontból is ritka érdekes jelenség: ez okból beküldtem az egyetemi fűvészkert igazgatóságához, megvizsgálás és szakszertű elbírálás végett. Az igazgatóságnak véleményét annak idején természetesen közölni fogom. (D. V.)

— **Elfűstölt milliók.** Ismeretes dolog, hogy minden hónapban egynéhány millió forintot égetünk el a legnagyobb élvezettel dohány alakjában, úgy hogy ha minden elégett szivart és cigarettát meg kellene fizetni a tűzkár ellen biztosító társaságnak, hát egy félesztendőn belül megbuknák valamennyi. Nem kevesebb mint 26,052.154 forint és 40 krajczár ára dohányt szívtak el ez év első felében Magyarországon, tavaly pedig 26,121.506 forint árát. A dohányjövédéki igazgatóság legújabb statisztikája közli ezeket az adatokat, elmondván egyszersmind azt is, hogy az idén jan.-juniában összesen 281,973 871 darab szivart szívtak el. Ebből regalitás 3,587.800, trabukko 9,445.400, britanika 15,452.200, portorikó 38,391.068, operász 2,608.200, kuba portorikó 54,695.900, virzsinia 10,388.500, és vegyes külföldi 118,737.780 darab volt. Cigarettát összesen 474,703.733 darabot adtak el; a múlt év január-julius havában 416,915.700 darab fogyott el és így a fogyasztás 6°/-kal emelkedett. A 474,703.733 darabból szültant 23,731.900. holgyet 124,559.500, herczegovinait 39,133.750, sportot 20,904.600, drámát 56,328.500; Memfiszt 2,226.670. Hunniá 955.000, Stambult 3,137.650 és végül

magyar szivarkát 105,754.200 darabot. Pipadohány csomagokban 358.843, tavaly ez idő alatt 365.915 kilogram kelt el. Kis csomag pipadohány 323,330,944 darab fogyott el. Az összes dohányfajtákból kevesebbet adtak el az idén júliusban, mint tavaly, kivéve a kis csomag pipadohányt, ebből csak 318,519.491 csomag kelt el tavaly júliusban: a szaporodást a magyar dohány megnövekedett kelendősége okozta. Föltűnően (25°/-kal) kevesebb fogyott el az idén júliusban a Havannaszivarokból.

— **A magyar államvasutak közleményei.** *Megnyílt vonalrész.* A magyar királyi államvasutak szegedi üzletvezetőségének (temesvári forgalmi főnökség) kezelé-e alá tartozó Magy. Délkeleti h. é. vasut gattajalugosi vonalrész, Soósd, Végyár, Kádár, Niczkylfalva és Szinérseg állomásokkal, továbbá Keped és Boldur rakodó-állomásokkal, a nyilvános forgalomnak átadott.

Szerkesztői üzenetek.

Dr. Sipí Rodiczky János urnak Budapest. Megtisztelő becses figyelmét s a beküldött érdekes kis közleményt nagyon köszönjük. A czimszalag kigazdítása iránt intézkedtünk.

Dr. Toldy László urnak Budapest. Becses megkeresése folytán, lapunk mult számát — amelyben imádot Királynéknak tragikus elhalálozásáról mi is kegyeletesen megemlékeztünk — a székesfőváros könyvtárának nekrológ gyűjteménye számára, a legnagyobb készséggel azonnal elküldöttük.

Banovezky Gyula urnak Barcs. Beküldött becses közleményét örömmel hozzuk és nagyon köszönjük.

Ambrus József plébános urnak, Kisoros. Köszönjük a rövidke tudósítást s várjuk és kérünk mielőbb valami hosszabbat. Üdvözlét!

Gosztany Géza urnak, Kerekudvar. A becses levelében beküldött virágzó növényeszár csakugyan vajfű, habár ennek virága nem fehér, hanem viola-

színű. Ez az eltérés a talaj, időjárás és a helyi viszonyokból is magyarázható, — ámbár a vajfű virága különben sem mindig és egészen tiszta fehér, hanem halvány viola színben is előfordul. A vosszélyes élődi növény elleni haladéktalan védekezést, — úgy, amint lapunk előző számában is közölte volt — újlag ajánljuk.

A m. ki. államvasutak tekintetes igazgatóságának Budapest. Az ősi menetrendet elkészve kaptuk s így csak jövő számunkban közölhetjük.

A legjobb minőségű
terményzsákok,
vizhatlan- és nyers takarók,
dohányzsinegek

a legújányosabban szereshetők be

FISCHER J.

szék-, szinog- és ponyvagyári raktárában

BUDAPEST,

Nagy-korona-utca 18. sz.

(1-2)

NEW-YORK

ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG

→ ALAPITTATOTT 1845. ←

Tiszán kölcsönösségen alapszik, minden utánfizetési kötelezettség kizárásával.

Miután részvényesei nincsenek:

az összes tőke és nyereségek a biztosítottak tulajdonát képezik.

Kivonat az 1895. zárszámadásból.

Aktívák összege	fk 905,859,490	1-95-ben kötött új üzletek	fk 600,730,116
Évi bevétel	196,376,666	Összege	124,580,448
1895-ben a biztosítottaknak		Főlőség	
kifizettett	97,032,479		

Nincs másik kölcsönös biztosító-társaság a világon, mely ily óriási főlőség felett rendelkeznek.

Fennállása óta a New-York biztosítottjainak kifizetett

1.074.013,592 frankot.

A New-York a művelt világ összes államaiban bir fiókokkal.

Referenciák Magyarországon:

a Magyar általános hitelbank, a Magyar kereskedelmi Bank.

Közelebbi felvilágosítást ad a

NEW-YORK életbiztosító-társaság magyarországi igazgatósága.

Budapest, Erzsébet-körut 9—11. (New-York palota). (1—10)

Az országos gépész-egyesület

a gépészet minden ágában

kellőleg szakavatott

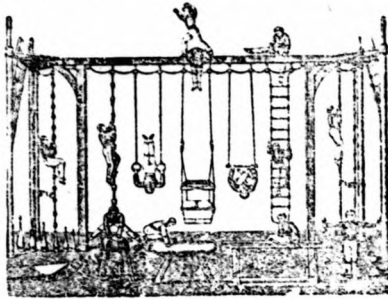
gépészeket

minden időben díjtalanul

elhelyez

Budapest, VI. Váci-körut 33. szám.

Sürgőnyezim:
KÖTÉLGYÁR-
Budapest.

TELEFON:
62-13.

Legjobb és legmegbízhatóbb minőségű
magyar bácskai kenderből készült

dohányzsinórt és gazdasági kötélárut

ajánl a

BLEIER és WEISZ kötélgyártó cég BUDAPESTEN.

Raktár és iroda: VII., Károly-körút 7. sz.

Továbbá: torna eszközök,

valamint: kocsizó lóhálók, szánhálók, gabonaszakók, vízhatlan ponyvák, kender, csepű, vászontömlők, itató- és tűzvedrek, cocus futószőnyegek és lábtörlők, ruhaszáritó kötelek. — **Lawn-tennis hálók, fogoly-hálók** stb. e szakmába vágó árúkat a legjutányosabb eredeti gyári arakon.

Képes arjegyzék kivanatra bérmentesen küldetik. — Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. (19-)

Dohányzsinórok

és

báلكötelek,

géphevederek, tömlők,
szövő-fonál, zsákmadzag,
tisztító-kócz és kender,
juteárak, borszűrő-zsák,
elsőrendű dupla vitorla-
vászonból készült kezelési
zsákok,

vizmentes takarók és ponyvák
és

egyéb gazdasági cikkek

a legelőidőbb kiszolgálás mellé:

gyári áron kaphatók

BERGER TESTVÉREK

juteárak és zsákok gyári raktárában

Budapest, V., Árpád utca 12. szám.

Az osztrák-magyar kenderfonó és zsinégyárak gyártmányai központi raktárának elarusítása.

A szegedi kenderfonógyár részvénytársaság magyarországi vezérképviselete és főraktára. (19-)

„EGYETÉRTÉS”

XXXI. évfolyam.

POLITIKAI NAPILAP.

XXXI. évfolyam.

Csávolszky Lajos

tulajdonos és felelős szerkesztő.

Kossuth Ferencz

főmunkatárs.

Ez a magyar művelt gazda-közönség lapja!

Az Egyetértés nem dolgozik a hatásvadászat olcsó eszközeivel, hogy magának egyszerre tömegesen csakhamar újra elmaradó új előfizetőket szerezzen, hanem mindenkor kellő színvonalon álló közleményei, gyors, pontos és minden tekintetben megbízható tudósításai által iparkodik régi jó hírnevét, mint hazánk legelső rangu napilapja, állandóan fenntartani, hogy ez uton ne csak régi előfizetőit kapcsolja állandóan magához, hanem közönségét új hódítások által évről-évre maradóan meg is szaporítsa.

Hogy ezt a célt elérjük, erre nézve legnagyobb támaszunk a lap nagy terjedelme. Az Egyetértés egyetlen egy oldalon majdnem annyi betűt képes közölni, mint a kisebb lapok három egész oldalon s így az Egyetértés egy rendszer 8 oldalos lapja annyi közleményt tartalmaz, mint ha a kisebb lapok 24 oldalon jelennek meg, a mi azonban csak ünnepnapokon történik. Helyenkor az Egyetértés 12-20, illetőleg a kisebb alakban számítva 36-60 oldalnyi terjedelmű.

Csakis a lap ily nagy méretei teszik lehetővé, hogy az Egyetértés mindenről oly bő és részletes tudósításokat közölhet, a milyneket egy más lap sem nyújthat közönségének. Így általánosan ismeretes, hogy az Egyetértés országgyűlési tudósításai e nemből a legkötelesebbek, nemcsak a tudósítások kimerítő volta folytán, hanem annál a tárgyilagosságnál és részrehajlatlanságnál fogva is, mely e tudósításokat minden pártszínezetű olvasó előtt is élvezetessé teszi. Egy másik nagy erőssége a lapnak rendkívül bő tárcza- és regényrovata. Az Egyetértés állandóan a legkötönyebb regényeket közli, részint eredeti, részint a modern világirodalom remekeiből válogatva elsőrangú műfordított

fordításában. Az egy év alatt közölt regények 400-500 nyomtatott ivre, vagyis 40-50 rendszer regénykötetre rúgnak. Ily 40-50 kötet regény bolti ára legalább ugyanannyi forint.

Ha most még tekintetbe vesszük az Egyetértésnek mindenkor közéletünk kitünőségei és elsőrangú publicisztikái által írott vezércikkeit és egyéb politikai közleményeit, bő hírvonalait, eredeti táviratokat az ország és a világ minden részében levő saját levelezőtől, továbbá a vasárnaponként megjelenő s egy-egy szaklapot pótló „Irodalom”, „Tanügy” és „Mezőgazdaság” című országos hírű rovatokat s végül az Egyetértés legjobban informált közigazdasági, ioari és mezőgazdasági rovatait s megbízható tőzsdei tudósításait, bátran kimondhatjuk, hogy az Egyetértés a hazai sajtónak egyetlen organuma, mely az intelligens közönség minden osztályának igényeit a legteljesebb mértékben kielégíteni képes.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre — — — — 20 frt Negyed évre — — — 5 frt — kr.
Fél évre — — — — 10 „ 1 óra — — — — 1 „ 80 „

Előfizetők legelőszörűben postautalványon az Egyetértés kiadóhivatalához Budapestben intézendők

Tisztelettel

az „EGYETÉRTÉS” kiadóhivatala
Budapest, Papnövelde-utca 8. sz.